

فروغ سلمان‌پور

کارشناس ارشد مهندسی معماری

بیماری همه‌گیر کرونا و تأثیر بر خانه‌های آینده

چکیده

آنچه امروز ذهن همگان را به خود مشغول کرده، تصور جهان پس از کروناست؛ تصور این که با پایان این اپیدمی جهانی زندگی و تفکر انسان‌ها چگونه تغییر خواهد کرد. آیا بشر دوران پساکرونا شباهتی با بشر پیش از کرونا دارد؟ یا در این حین انسانی جدید با تفکرات جدید و نیازهای جدید زاده خواهد شد. مهندسان معمار نیز از این دغدغه‌ها مستثنی نیستند و به این می‌اندیشند که در آینده کارفرمایان از فضاهای زندگی، سکونت، کار، تفریح و حتی آموزش چه انتظاری خواهند داشت. در مورد خانه‌ها به عنوان اولین و تنها مأمن و پناهگاه انسان رانده شده از فضاهای جمعی و گروهی قرن بیست و یک میلادی، این دغدغه‌ها پررنگ‌تر و پراهمیت‌تر خواهد بود. در این مقاله سعی شده است به چالش‌ها و دغدغه‌های مرتبط با این موضوع پرداخته و جوانب گوناگون مؤثر در طراحی خانه‌های آینده بررسی شود. «چگونه اپیدمی جهان‌گیر کرونا معماری خانه‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد؟» این مهم‌ترین پرسشی است که باید به دنبال یافتن پاسخ برای آن بود. به عنوان یک نتیجه کلی می‌توان اظهار داشت خانه مفهومی بسیار وسیع‌تر از آن چه در سال‌های پیش به‌ویژه در معماری مدرن به خود گرفته، خواهد یافت. خانه، همان‌گونه که در معماری زمینه‌گرای پست‌مدرن تا حدودی به آن توجه شد، به معنای تمام کلمه، فضایی برای زندگی است، برای آسایش و برای شاد بودن افرادی که در آن ساکن هستند و این امر مسئولیت مهندسان معمار را بیش از پیش در طراحی خانه‌ها و توجه به تمام نیازهای ساکنان افزایش خواهد داد.

کلیدواژه

کرونا، خانه، طراحی معماری، پسا کرونا، طراحی خانه

مقدمه

اگر در طول تاریخ کمی به عقب بازگردیم، خواهیم دید بیماری سل یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های بهداشتی عمومی در اوایل قرن بیستم بوده است. بخش اعظم معماری مدرن را می‌توان به عنوان نتیجه‌ی ترس از این بیماری و تمایل به از بین بردن اتاق‌های تاریک و گوشه‌های پر از گرد و خاک که محل زندگی باکتری بود دانست. به عنوان مثال، خانه‌هایی که لوکوربوزیه طراحی کرد؛ بالاتر از سطح زمین ساخته شده‌اند تا بدین ترتیب از انتقال آلودگی و رطوبت جلوگیری شود. آدولف لوس در ویلا مولر که در سال ۱۹۳۰ در پراگ طراحی کرد، فضایی را برای قرنطینه‌ی کودکان بیمار در نظر گرفت. بیتریز کومینا^۱ استاد دانشگاه پرینستون در ویرایش جدید کتاب خود تحت عنوان «معماری اشعه‌ی ایکس»^۲،

1. Beatriz Colomina
2. X-Ray Architecture

می‌نویسد: «سل به مدرن شدن معماری مدرن کمک کرده است». در باب اهمیت تأثیر بیماری‌ها در معماری می‌توان به آسایشگاه طراحی شده توسط آلتو نیز اشاره کرد که در این آسایشگاه، معماری بخشی از درمان بود. دغدغه‌ها و تحولات ناشی از بیماری‌های واگیردار در سادگی بیش از حد و صنعتی زده آثار لودویگ میس ون دروهه، در دیوارهای سفید عاری از تزئینات، کف‌های ساده و مبلمان فلزی طرح‌های مارسل برور بی‌تأثیر نبوده است.

در ماه‌های اخیر نیز بشر به فصل مشترکی از بیماری و معماری رسیده است، پس از سال‌ها مجدداً ترس از آلودگی و بیماری، تعیین می‌کند که می‌خواهیم در چه نوع فضایی بمانیم. همان‌گونه که سل، مدرنیسم را شکل داد، کوید ۱۹ و تجربه‌ی جمعی از ماه‌ها ماندن در خانه در نهایت معماری را در آینده تحت تأثیر قرار خواهد داد. بدون تردید در دوران پسا کرونا، طراحی فضاها اعم از فضاهای مسکونی دست‌خوش تغییر خواهند شد و خود را با شرایط و نیازهای جدید ساکنان منطبق خواهند کرد. در دوران قرنطینه از مردم خواسته شد تا در سلول‌های کوچک خود بمانند؛ چرا که خیابان‌ها، فضاها و حمل و نقل عمومی همه آلوده بودند و تنها خانه‌ها فضای امن بودند. زیبایی‌شناسی مدرنیسم در سال‌های پیشین، سبب شد که خانه‌ها و دفاتر طراحی جعبه‌هایی خالی و عاری از تزئینات باشند. علاوه بر آن، ساختمان‌های بلند با این هدف طراحی شدند که تا آن‌جا که ممکن است، تعداد افراد بیشتری را در یک مکان جای دهند، در این ساختمان‌ها سلامتی و بهداشت کم‌تر مورد توجه بوده است. در زمان شیوع پانادامیک‌ها، لازم است تماس با هر چیزی در ساختمان‌های چند طبقه مانند آسانسورها، دکمه‌های آسانسورها، دستگیره‌های در، سطوح و مهم‌تر از همه، همسایگان کاهش یابد. پس از قرنطینه‌ی اجباری در طبقات مختلف ساختمان‌های بلند، که اغلب بدون بالکن یا تراس هستند، تمام ما به این اندیشیدیم که به جای آپارتمان، خانه‌ای ویلایی داشته باشیم؛ خانه‌ای هرچند کوچک اما با یک حیاط یا تراس که بتوان صبح‌ها در آن چایی نوشید. به بیان دیگر، این روزها بیش از پیش تأمین مسکن مطلوب اهمیت یافته است (chayka, 2020).

فضاهای باز، حیاط‌ها و تراس‌ها در خانه‌های پسا کرونا

در طول تاریخ زندگی بشر، خانه محلی امن برای دوری از گزند حیوانات وحشی و حفاظت از آسیب ناشی از تغییرات جوی بوده است. شهرها و قلعه‌ها نیز محلی برای دفاع جمعی در برابر مهاجمان و دشمنان بوده‌اند. از آن‌جایی که در دوران اوج مبارزه با کرونا، فضای خانه تنها مأمن افراد بود؛ این حضور مداوم ساکنان در فضای خانه باعث شد مسکن نسبت به سایر عمل‌کردها علاوه بر بُعد کالبدی (سطح عینی) از نظر مفهومی (سطح ذهنی) نیز تحت تأثیر قرار گیرد. برای اولین بار در تاریخ بود که فضای خانه می‌بایست بتواند نیازهایی که برآورده شدنشان مرتبط با فضای بیرون است را برآورده کند. این خانه‌نشینی اجباری برای آپارتمان‌نشین‌ها بسیار سخت و طاقت فرسا است، در بسیاری از آپارتمان‌ها ساکنان حتی دسترسی به بالکن و نور مستقیم خورشید ندارند چه برسد به حیاط و یا باغچه‌ای کوچک. در دوران کرونا، سلامت و بهداشت روان در صدر انتظارات از مسکن قرار گرفت و این موضوع برای خانواده‌هایی که گروه‌های آسیب‌پذیر چون کودکان و سالمندان داشتند، اهمیت دوچندانی پیدا کرد. افراد برای پُر کردن خلاء ارتباط با فضای بیرون به دنبال فضای جایگزین می‌گشتند، فضایی که واسطه زندگی اجتماعی افراد باشد (نگین تاجی، ۱۳۹۹).

خانه‌ها این توانایی را دارند که شادی و ارتباط معنادار با دنیای فیزیکی را فراهم کنند. در این روزهای ماندن اجباری در خانه، نه تنها به فضاهای داخلی انعطاف‌پذیر نیاز است تا فعالیت‌های روزانه را سامان‌دهی کنند؛ بل که مهم‌تر از آن، ساکنان نیاز دارند تا از بودن در آن فضا لذت ببرند. با بهره‌مندی از مصالح با کیفیت، نور طبیعی، هوای مطلوب داخلی و دسترسی به فضای زنده و پویای خارج می‌توان از حضور در فضا لذت برد و خوشحال شد. کرونا دوباره به ما یادآوری کرد که خانه‌ها مکان‌هایی

برای آرامش روزانه هستند. هم‌چنین یادآور شد که فضاهای باز و حیاط‌ها باید هم‌چون سابق در طراحی خانه‌ها پررنگ‌تر و قوی‌تر دیده شوند و در سایه‌ی صرفه‌های اقتصادی رنگ نبازند. در خانه‌های با مترای بالا این مسئله کم‌تر بحرانی به نظر می‌رسد، اما در خانه‌های با مترای پایین تحقق بخشیدن به موارد بالا نیاز به طراحی دقیق‌تر داشته و کار را دشوارتر می‌کند، چرا که باید با اندیشیدن تمهیداتی خاص، فضاهای جایگزینی را تعبیه کرد که نیازهای بالا را تا حدودی تأمین کنند. گاهی تنها چشم‌انداز یک منظره‌ی خوب هم شرایط را خیلی بهتر می‌کند. شاید زمان آن رسیده سرانه‌های سکونت از حداقل‌های ممکن فاصله گرفته و با هدف تأمین آسایش ساکنان افزایش یابد. خلاصه‌ی کلام این که تأمین فضای باز و دسترسی به هوای آزاد برای تمام واحدهای مسکونی ضروری به نظر می‌رسد. این نقش را در معماری قدیم ما فضاهای باز خصوصی از قبیل حیاط، ایوان و ... بازی می‌کردند، اما در چند دهه‌ی اخیر به دلیل رویکرد اقتصادی حاکم بر بازار مسکن این نوع فضاها از معماری خانه حذف شده‌اند. مردم برای پُر کردن این خلاء به دنبال یک حرکت جمعی فضاهای پشت‌بام و تراس را بدون این که برای چنین عمل‌کردی طراحی شده باشند، به عنوان فضای جمعی مورد استفاده قرار دادند. مشکل این‌جاست که در حالت معمول در معماری آپارتمان‌های امروزی برای تراس عمل‌کردی بیش از خشک کردن لباس، قراردادن کولر و حتی گذاشتن چند گلدان تصور نشده است. حتی در مبحث چهارم مقررات ملی ساختمان که به الزامات عمومی ساختمان می‌پردازد در مورد تراس‌ها به همین عمل‌کردها اکتفا کرده است. با توجه به تحولات اخیر لازم است تراس با کارکرد جدیدش در معماری خانه به رسمیت شناخته شود و در قوانین، حداقل‌هایی برای آن تعریف شود. هم‌چنین کرونا موجب شد فضای فراموش شده‌ی پشت‌بام هم مورد توجه قرار گیرد. برخلاف گذشته که کودکان در خنکای شب‌های تابستان بهترین خاطرات را از پشت‌بام خانه‌هاشان دارند، در حال حاضر این فضا تقریباً فراموش شده و به‌صورت لجام گسیخته‌ای در اختیار تأسیسات قرار گرفته است و این امر به این دلیل است که پشت‌بام، در حالت عام به عنوان یک فضای معماری مدنظر قانون‌گذار نبوده است (نگین تاجی، ۱۳۹۹).

به عنوان یک نمونه‌ی موفق، می‌توان از شیوه‌ی زندگی مردم ژاپن نکات بسیاری را استخراج کرد. در این کشور با وجود تراکم بالای جمعیت، به خوبی توانسته‌اند از حریم خصوصی و فضاهای شخصی افراد محافظت کنند، در عین حال از حساسیت نسبت به

تصویر شماره ۱: تراس‌های مسکونی فضاهایی برای تقویت روح

تصویر شماره ۲: تراس‌هایی که فارغ از ابعاد، فضایی دلنشین برای گذران روزهای قرنطینه دارند

ارتباط شخص با خانواده و ارتباط خانواده با واحد همسایگی نیز کاسته نشده است. اغلب فضاها با مترائز بهینه طراحی شده‌اند و سلسله مراتب از فضای خصوصی به عمومی بسیار دقیق طراحی شده است، به این ترتیب دسترسی به فضای بیرون به خوبی تأمین می‌شود. در نهایت یک باغ کوچک، با مساحت حدود ۴ متر مربع می‌تواند تجربه‌ی حضور در فضای باز را تقویت کند (Hipwood, 2020).

تغییر نگرش در سلسله مراتب و تقسیمات فضایی خانه‌ها

تجربه‌ی قرنطینه بی‌شک تأثیرات زیادی خواهد گذاشت. بسیاری از مردم در سبک زندگی خود بازنگری خواهند کرد و این امر بر معماری خانه‌ها تأثیر خواهد گذاشت. حضور مداوم در خانه سبب شده مردم بیش از گذشته درباره‌ی تأثیر محیط‌های داخلی بر خوب بودن حال خود بیاندیشند و بهره‌برداری از نور طبیعی و دسترسی به طبیعت و فضای باز برایشان اهمیت یابد. بنابراین تقاضا برای خانه‌هایی افزایش یافته که فضاهای طراحی شده آن‌ها علاوه بر تأمین سلامتی جسمی و روحی ساکنان، پاسخ‌گوی نیازهای جدید هم‌چون خانه - مدرسه و خانه - کار نیز باشد. پیش از این کم‌تر اتفاق می‌افتاد که تمام اعضای خانواده زمان زیادی را در کنار هم در محیط خانه سپری کنند (افشار، ۱۳۹۹).

پیش‌بینی می‌شود دیدگاه اقتصادی دوران مدرن به مسکن که با شعار فرم تابع عمل کرد و عاری از هرگونه تزئیناتی بود، بیش از پیش دست‌خوش تغییر قرار گیرد. هانس میر، معمار باهاوس در سال ۱۹۲۶ در مقاله‌ی خود با عنوان دنیای جدید نوشت: هر دورانی فرم خود را می‌طلبد. او در قرن بیستم اتاق ایده‌آل برای کارگران دنیای مدرن را معرفی کرد. به گمان او، اتاق پیشنهادی نه تنها یک فضای سکونت شخصی؛ بل که الگویی برای یک تمدن است. طرح میر یک جعبه‌ی خالی که شامل یک تخت خواب، یک میز با گرامافون روی آن، یک قفسه‌ی کوچک به همراه دو صندلی که می‌توانستند جمع شوند و جابه‌جا شوند، بود.

این مجموعه با موج جدید تکنولوژی که میر در مقاله‌ی خود دیده بود کاملاً مطابقت داشت؛ اما قطعاً این اتاق آخرین فضایی خواهد بود که برای قرنطینه انتخاب خواهد شد (Makhno, 2020). هرچند جنبش پست مدرن سبب شد طراحان بیش از گذشته به زمینه‌گرایی، خصوصیات فرهنگی و تاریخی ساکنان، ویژگی‌های بافت پیرامونی و شرایط اقلیمی محلی که قرار است در آن خانه احداث شود توجه کنند، در ماه‌های اخیر دنیای جدیدی که به واسطه‌ی بیماری همه‌گیر کرونا ایجاد شده، اهمیت این امر را دوچندان کرده است و بار دیگر به ما یادآور شد که خانه نه تنها محل خواب؛ بل که محلی برای تفریح و آسایش، محل ملاقات و مهمانی، محل غذا خوردن، محل جشن‌ها و برگزاری آیین‌ها و محل کار و تولید است.

اما در مورد فضاهای داخلی، ابتدا ورودی خانه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به اهمیت جداسازی محیط آلوده بیرون از فضای پاک درون خانه، طراحی فضاهای ورودی بیش از پیش اهمیت می‌یابد. پیش از این در برخی طراحی‌ها فضای ورودی به دست فراموشی سپرده شده بود، از این پس نیاز است فضای ورودی به صورت مشخص و با توجه به عمل کرد جدید، به طراحی معماری واحد مسکونی اضافه شود. این مسأله در مجتمع‌های مسکونی که در چند واحد به یک فضای مشترک باز می‌شود از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. به نظر می‌رسد در آینده راه‌روها، راه‌پله‌ها و درهای وسیع‌تری خواهیم داشت. لزوم رعایت فاصله‌ی اجتماعی نیاز به ایجاد

مرزی حداقل فضای عمومی تا فضای خصوصی است تا بتواند به عنوان فیلتر میان فضای قابل کنترل خصوصی و سایر فضاهای غیرقابل کنترل عمومی عمل کند.

در سال‌های اخیر در طراحی خانه‌ها، گرایش عمومی به سمت پلان باز بوده است. در این شیوه‌ی طراحی، فضاهای مختلف به عنوان یک فضای واحد در نظر گرفته می‌شوند و فضاهای چند عمل‌کردی هم‌چون آشپزخانه، ناهارخوری، نشیمن، فضاهای خدمات و فضای کار در کنار هم قرار می‌گیرند. این فضاهای باز با این فرض طراحی می‌شوند که والدین در طول روز کارهای خود را در آن‌ها انجام دهند، پیش از آن‌که سایر اعضای خانواده برای انجام مرادوات خانوادگی عصرانه در آن‌جا جمع شوند. این شیوه‌ی طراحی بر پایه‌ی الگوی مرحله‌ای استفاده از فضا است. بر اساس این الگو اعضای مختلف خانواده در زمان‌های مختلف روز از فضای خانه استفاده

جهان بزرگ و بی‌انتهای بیرونی را برای کودکان به عهده دارند. محیط خانه باید امکان دودیدن و بازی کردن بدون هیچ محدودیتی را برای فرزندان ما فراهم کند. در آپارتمان‌های امروز، برای حفظ آسایش همسایگان طبقات پایین به ناچار باید فعالیت کودکان را محدود کرد؛ بهتر است برای جلوگیری از انتقال صدا از دیوارهایی استفاده کنیم که به خوبی وظیفه‌ی حفظ حریم واحد همسایگی را به جا می‌آورند تا بیش از این مانع آزادی عمل کودکان مان نشویم؛ در غیر این صورت، گذراندن ماه‌ها قرنطینه در چنین خانه‌هایی به سختی امکان‌پذیر است و آسیب‌های جدی به کودکان به اجبار محبوس شده وارد خواهد کرد.

برای دانش‌آموزان نیز این روزها داستان به گونه‌ای دیگر است. فضای خانه نه تنها فضای بازی و تفریح و انجام تکالیف مدرسه است؛ بل که فضایی برای آموزش نیز هست. بنابراین، والدین با این چالش روبرو شده‌اند که فضای خانه را برای آموزش‌های مجازی که قرار است جایگزین مدارس درجه بالا شوند منطبق کرده و فضایی راحت و خصوصی برای این امر جدا از فضاهای جمعی خانه مشخص کنند.

خانه‌ها به عنوان فضای کار

نیاز به فضایی برای کار در خانه، تغییرات اساسی در طراحی معماری داخلی خواهد گذاشت؛ پس از این، در بین واژه‌های آشنا در طراحی داخلی مانند اتاق خواب، آشپزخانه، حمام، سرویس بهداشتی، انبار و ... نام اتاق کار نیز بیش‌تر به گوش‌مان خواهد رسید. تجربه‌ی دورکاری برای بسیاری از کاربران، اتفاقی جدید و نیازمند تغییر نظم موجود در خانه و بازنگری در عمل‌کردهای فضایی آن بود؛ اما اگر به سنت تاریخی معماری ایران مراجعه کنیم این اتفاقی جدید

می‌کنند. این الگو با الگوی استفاده‌ی هم‌زمان بسیار متفاوت است، الگویی که در آن تمام اعضای خانواده به صورت هم‌زمان از فضاهای مختلف خانه استفاده می‌کنند. در خانه‌هایی که با الگوی فضای باز طراحی می‌شوند، فراهم کردن امکان نظارت والدین بر کودکان در حین انجام کار مفید است؛ اما فقدان حریم خصوصی در فضاهای بزرگ حاصل از این شیوه‌ی طراحی بی‌تردید سبب ایجاد چالش‌هایی خواهد شد، به عنوان مثال، ممکن است به مکانی آرام برای برقراری تماس‌های آنلاین خود نیاز داشته باشیم. پس از مطرح شدن اپیدمی کرونا، در طراحی جدید خانه‌ها با توجه به نیازهای جدید آشپزخانه، ناهارخوری و فضای نشیمن به جای این که با یکدیگر ترکیب شوند، هرکدام فضاهایی مستقل و جداگانه خواهند بود. اتاق‌های کار برای جلوگیری از آکوستیک صدا به عنوان فضای کار مناسب در فضایی کاملاً مجزا مکان‌یابی خواهند شد. این شیوه‌ی طراحی و جانمایی فضاها برای ایرانیان که دارای معماری سنتی غنی و حساب شده بودند، دور از تصور نیست، امروز خانه‌هایی از گذشته برایمان به یادگار مانده است که تمام فضاها کاملاً منطبق با نیازهای ساکنان بوده و در عین حال، محرمیت‌ها و فضاهای خصوصی مورد نیاز را تأمین می‌کنند. با وجود حیاط‌های مرکزی که خود یادآور بهشت بودند، این امکان وجود داشت روزهای بسیار در خانه ماند و از بودن در کنار خانواده لذت برد، دنیای کوچک و زیبایی خانه‌های سنتی ایرانی به تمام معنا پاسخ‌گوی نیازهای فیزیکی و روحی انسان‌ها بودند (Makhno, 2020).

تغییرات ایجاد شده در معماری خانه‌ها، یا به صورت مستقیم متأثر از پیش‌گیری و درمان کرونا بوده و یا به صورت غیرمستقیم با کرونا در ارتباط هستند، چرا که ساکنان برای غلبه بر اثرات منفی دوران قرنطینه و بهبود شرایط بهداشت روان، دست به تغییر فضای خانه می‌زنند. نیاز به فضاهای خاص و کاملاً محدود برای ایزوله و قرنطینه فرد بیمار در محیط خانه هم‌زمان با امکان دسترسی به هوای آزاد و فضاهای بهداشتی، هم‌زمان وجود فضاهای بزرگ با تهویه مناسب برای مراودات جمعی چالشی هست که معماران با آن روبرو شده‌اند.

کودکان و خانه

برای کودکان متولد شده در یک سال اخیر، خانه، جهانی کوچک است. تمام آن‌چه این کودکان از بدو ورودشان به این جهان دیده‌اند، فضاهای خانه‌هایشان بوده است. کودکان باید در محیط خانه با تنوع فضایی و سلسله مراتب‌ها آشنا شوند، بازی نور و سایه را بشناسند، درک و تصور فضایی آن‌ها شکل بگیرد، مقیاس‌های فضایی را درک کنند، طبیعت را لمس کنند و جهان بزرگ پیرامونی را بشناسند. گوناگونی فضای خانه باید به حدی باشد که گذران زمان‌های طولانی، خسته‌کننده و کسالت بار نباشد و عدم تنوع فضایی و یک‌نواختی مانع رشد ذهنی و روحی کودکان به اجبار در خانه مانده نشود. خانه‌های امروز، جهان کوچکی هستند که مسئولیت بازسازی

تصویر شماره ۳: فراهم کردن شرایط بازی و گذراندن اوقات فراغت برای کودکان در محیط خانه

تمویر شماره ۵ : برج کپسولی ناکاگین

تمویر شماره ۶ : پنجره‌های دایره‌ای در برج کپسولی ناکاگین

Available at: <https://www.newyorker.com/culture/dept-of-design/how-the-coronavirus-will-reshape-architecture/amp>.

2- Hipwood, T. (2020). *Coronavirus: an architect on how the pandemic could change our house*. Available at: <https://www.Theconversation.com/amp/coronavirus-an-architect-on-how-the-pandemic-could-change-our-homes-forever-138649>.

3- Makhno, S. (2020). *Life after coronavirus: how will the pandemic affect our homes?*, Dazeen. Available at: [https://www.dazeen.com/2020/04/20/839418905/opinion-redesigning-the-covid-19-city\(accessed25 April 2020\)](https://www.dazeen.com/2020/04/20/839418905/opinion-redesigning-the-covid-19-city(accessed25 April 2020)). Musselwhite, C., Avineri, E., & Susilo.

4- Mphuthing, P. (2020). *Four Considerations architects will need to make when designing*. Available at: <https://www.architecturaldigest.com/story/four-considerations-architects-will-need-to-make-when-designing-post-covid-homes/amp>.

۵- نگین تاجی، صمد، ۱۳۹۹، کرونا و معماری مسکن، پایگاه خبری

تحلیلی شهر، قابل دسترس در <http://shahr.ir/news/1816>

۶- افشار، مهرداد، ۱۳۹۹، تأثیر کرونا بر معماری و شهرسازی، قابل دسترس در پایگاه اینترنتی جوان آنلاین.

و ابداعی تازه نیست. در گذشته هر فضا بیش از آن که بر اساس عمل‌کردش تعریف شود، بر اساس کیفیت فضایی و ابعاد و تناسب‌ها شناخته و با عناوینی مانند تالار، سه دری، پنج دری، ایوان و طنپی خوانده می‌شد. قرنطینه تمام‌شامل را وادار کرد که زمان زیادی را در خانه بمانند و این امر سبب شد بسیاری از محدودیت‌های خانه‌ها از جمله کمبود نور روز، نیاز به فضاهای بیش‌تر و ... را درک کنند. این روزها تمام آن چیزی که باید به آن اندیشه شود فضاهای معماری در خانه‌ها است. این دوران برای معماران یک تمرین جست‌وجوگر روح است؛ به‌ویژه اگر معمار، خود در خانه‌ای زندگی کند که برایش مناسب نیست. معماران مدت زمان زیادی درگیر مفهوم «حداقل وجود»، یا «حداقل مسکن» بودند، همان‌گونه که کارل تیگ کتابش را در سال ۱۹۳۲ به این عنوان نام‌گذاری کرد. او در کتاب خود برای حل مشکل کمبود مسکن پیشنهاد داده بود که برای هر زن و مرد بزرگسال یک اتاق کوچک و مستقل کافیست. این ایده توسط جنبش متابولیست ژاپن در سال ۱۹۱۶ تکمیل شد، جنبشی که در آن ساختمان‌هایی پیش‌بینی شده که می‌توانند بنا به نیاز یک شهر توسعه یابند یا جمع شوند. برج کپسول ناکاگین توکیو که توسط کیشو کوروکاوا طراحی شده است، یکی از معدود سازه‌های ساخته شده در جنبش متابولیسم است. این ساختمان تعدادی جعبه‌های شخصی و جداگانه است که در اطراف خوشه‌های مرکزی قرار گرفته‌اند. هر جعبه شامل تمام حداقل‌هایی است که یک انسان برای زندگی در زمان کوتاه نیاز دارد که شامل: یک پنجره‌ی دایره‌ای، یک تلویزیون، یک میز، یک تخت‌خواب و حمام‌های مشترک است. امروز ناکاگین در خطر تخریب قرار دارد و تنها به عنوان یک اثر هنری حفظ شده است (Mphuthing, 2020).

نتیجه‌گیری

یکی از بزرگ‌ترین تحولات شهرسازی به اختراع ماشین بازمی‌گردد. همان روزگاری که کوچه‌های تنگ و باریک با مقیاس انسانی، جای خود را به خیابان‌های پهن‌تر برای عبور و مرور غول‌های آهنی دادند. از دیگر اتفاقاتی که موجب تغییرات زیادی در شهرها شد می‌توان به جنگ‌های جهانی اشاره کرد؛ زمانی که خرابی‌های گسترده و نیاز به ساخت‌وساز سریع برای تأمین مسکن، سبب تغییر سبک معماری شد و سازه‌های آهنی و ساختمان‌های بلند از آن زمان تاکنون در شهرها جاخوش کرده‌اند. در قرن حاضر نیز، کرونا با جهان‌گیر شدنش و تغییراتی که در زندگی انسان‌ها ایجاد کرده، به طور قطع معماری و شهرسازی را دست‌خوش تغییرات فراوان خواهد ساخت. زمین پس‌فضاهای خانه‌های ما وظایفی بیش از پیش به عهده دارند، برخلاف آن‌چه در سال‌های اخیر از تعریف خانه در ذهن ما نقش بسته و خانه را تنها به مکانی برای خواب تبدیل کرده است؛ اکنون همگان به این نتیجه رسیده‌اند که خانه رسالتی بیش از این به عهده دارد؛ علاوه‌بر تأمین فضاهایی باکیفیت برای گذراندن روزهای طولانی قرنطینه در کنار فضاهای جمعی خانوادگی و فردی باید فضاهای کار، آموزش و ... را هم تأمین کند. امروز در خانه‌های خود به فضاهای متنوعی نیاز داریم، از فضاهای خصوصی که هر فرد در ساعتی از روز برای انجام کارهای روزمره خود نیاز دارد، تا فضاهایی که کودکان در آن‌ها بازی کنند. این فضاها باید به قدری تنوع داشته باشند که پاسخ‌گوی روح جست‌وجوگر و ذهن کنجکاو کودکان باشند. کودکانی که تمام تجربه‌شان از دنیای خارج، محدود شده به خانه‌هایی که به اجبار در آن حبس شده‌اند. جدای از تمام این‌ها تأمین فضاهایی با نور، دید و منظر مناسب در کنار تأمین فضای باز مورد نیاز، از جمله ضروریاتی است که باید به آن‌ها توجه کرد. در یک کلام می‌توان اظهار داشت در این روزگار بیش از پیش رسالت معماران اندیشیدن به کیفیت فضاها و تأمین هرآن‌چه انسان‌های مدرن برای گذران مدت‌های طولانی در خانه بدان نیاز دارند، است.

منابع

1- chayka, K. (2020). *How the coronavirus will reshape architecture , what kinds of space are we willing to live and work in now? The new Yorker*.

